

STOWARZYSZENIE
ITALIANISTÓW POLSKICH

**Nagroda Naukowa Stowarzyszenia Italianistów Polskich
za najlepszą publikację książkową
z zakresu badań italianistycznych
za lata 2022-2023**

**Rekomendacje dla monografii
zakwalifikowanych do II etapu głosowania**

Balducci, M. A. (2022). Arte sacra e letteratura dal Rinascimento al Barocco. Brunelleschi, Lorenzo il Magnifico, Leonardo, Michelangelo, Caravaggio. Bari: Laterza.

La pubblicazione *Arte sacra e letteratura dal Rinascimento al Barocco* di Marino Alberto Balducci, offre una non comune lettura dell'opera di intellettuali e artisti i protagonisti che a vario titolo hanno contribuito a rinnovare i rispettivi ambiti culturali e disciplinari.

I protagonisti prescelti dall'autore come testimoni /attori, operano in una stagione, il Rinascimento, che ha segnato la cultura e la società occidentale di cui Balducci mette in evidenza luci ed ombre attraverso la combinazione tra esperienze progettuali architettoniche e artistiche, interpretazioni simboliche, letture poetiche, evocazioni del divino.

Una valenza particolare è attribuita dall'autore alla geometria in quanto dispositivo di controllo della progettazione e dello spazio in grado di assumere qualità simboliche non estranee al mondo del sacro. E la geometria diviene strumento di interpretazione di esperienze architettoniche come quelle di Brunelleschi e Sangallo, non è estranea alla rilettura del dipinto leonardiano della Vergine delle rocce come dell'opera caravaggesca della Madonna dei Pellegrini ed infine della dolente scultura del Genio della Vittoria di Michelangelo Buonarroti.

Insieme alla geometria è la espressione letteraria e poetica ad offrire una lettura altra delle opere dei protagonisti/testimoni presi in esame dall'autore.

Infine la scelta di articolare la pubblicazione per Capitoli conclusi, mentre dà conto delle ricerche e studi di Balducci, permette una lettura anche per parti di più specifico e singolare interesse.

Prof. G. Carla Romby

Firenze, 28 .02. 2025

Wyimek z recenzji wydawniczej monografii „Italiano vero. Leksyka włoska w polszczyźnie XXI wieku” sporządzonej przez dr hab. Elżbietę Wierzbicką-Piotrowską, prof. UW

Mimo licznych prac na temat italianizmów w języku polskim, brakuje wśród nich opracowania na tyle wszechstronnego, jak recenzowana publikacja. Autorzy „Italiano vero” podsumowują dotychczasowe badania w tym zakresie, uwzględniając opracowania nie tylko leksykograficzne, ale także z socjolingwistyki, etnolingwistyki, stylistyki, kultury języka, glottodydaktyki oraz ze studiów nad dwujęzycznością [...]. Nowością jest także objęcie badaniami bibliometrycznymi ponad 20 języków świata, w których występują zapożyczenia z języka włoskiego.

Również pozycje z polskiej literatury przedmiotu zostały w recenzowanej książce potraktowane bardzo szczegółowo, a zawarte w nich wnioski zaktualizowane pod kątem najnowszych tendencji językowych, możliwych do zbadania dzięki oparciu się na obszernym korpusie tekstów współczesnych stanowiących źródło materiału badawczego [...]. Innowacyjnością opracowania jest poza tym konfrontacja materiału badawczego z wybranymi słownikami wyrazów obcych, dostępnymi słownikami italianizmów oraz Narodowym Korpusem Języka Polskiego [...].

To, co stanowi oryginalność recenzowanej publikacji, to również fakt objęcia analizą nie tylko zapożyczeń właściwych z języka włoskiego, ale także kulturomów włoskich oraz pseudoitalianizmów i innych niezasymilowanych jednostek leksykalnych pochodzenia włoskiego. Jeśli dodać do tego toponimy i deantroponimy włoskie zgrupowane w aneksach, a także liczne chrematonimy, to zbiór tak rozumianych italianizmów jest jedyny w swoim rodzaju. Zaletą opracowania jest także opatrzenie każdego analizowanego leksemu przykładem jego użycia pochodzącym z literatury pięknej, z tekstów publicystycznych lub internetowych.

Zebrane jednostki leksykalne podzielili Autorzy na 70 pól tematycznych, które tworzą zbiór oparty na autorskich kryteriach, wykorzystanych w leksykonie jako kwalifikatory. Analiza ilościowa i jakościowa zebranego słownictwa pokazuje procentowy udział każdej kategorii tematycznej w całym zbiorze, a także te pola, w których znalazło się najwięcej jednostek monotematycznych i politematycznych.

Ciekawym fragmentem opracowania jest opis zjawisk językowych towarzyszących asymilacji wybranych jednostek leksykalnych. Mają one podłoże fonetyczne, morfologiczne lub ortograficzne, co zostało bardzo dokładnie opisane w recenzowanej monografii z uwzględnieniem typologicznej charakterystyki zarówno języka włoskiego, jak i polszczyzny. Wiele uwagi poświęcili Autorzy różnicom semantycznym między znaczeniem leksemu włoskiego i jego zapożyczoną wersją występującą w tekstach polskich. Tak dokładnego opisu resemantyzacji, neosemantyzacji oraz deitalianizacji nie da się znaleźć w żadnym z dostępnych źródeł [...].

Innowacyjność recenzowanej publikacji polega także na sposobie prezentacji wyników analizy za pomocą tabel. Ten typ wizualizacji efektów przeprowadzonych badań pomaga w całościowym spojrzeniu na kontakty językowe polsko-włoskie, co znacznie ułatwia korzystanie z recenzowanej książki.

Część praktyczna recenzowanej publikacji, zawierająca „Leksykon italianizmów, kulturomów włoskich, pseudoitalianizmów, form hybrydalnych oraz innych niezasymilowanych jednostek leksykalnych pochodzenia włoskiego w polszczyźnie XXI wieku” jest bardzo dobrym uzupełnieniem części teoretyczno-analitycznej. Stanowi ona imponujący zbiór słownictwa o genezie włoskiej, którego publikacja wypełni niewątpliwą lukę w polskiej leksykografii.

Praca prezentuje bardzo wysoki poziom merytoryczny. Część teoretyczna publikacji jest wzorcowym opisem wpływów języka włoskiego na polszczyznę, mechanizmów asymilacji italianizmów na różnych etapach jej rozwoju oraz uwarunkowań historycznych i kulturowych kontaktów językowych polsko-włoskich. Publikacja ma charakter monografii naukowej. Logika prowadzonego wywodu i stosowana argumentacja świadczą o gruntownej wiedzy, dużym doświadczeniu badawczym i erudycji Autorów. Liczne odwołania do literatury przedmiotu polskiej i zagranicznej (także najaktualniejszej, bo pochodzącej z 2022 r.) podnoszą rangę naukową przeprowadzonej analizy. Na podkreślenie zasługuje fakt, że mimo wywodu typowo naukowego, rozważania teoretyczne są zrozumiałe dla czytelników spoza grona profesjonalnych filologów, dzięki czemu z publikacji będą mogli korzystać różni odbiorcy zainteresowani „włoskością” w tekstach współczesnej polszczyzny.

Dr hab. Marta Kaliska, prof. UMK
Katedra Języków Romańskich
Wydział Humanistyczny
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
m_kaliska@umk.pl

Toruń, 25 lutego 2025

Rekomendacja monografii pt. „Diverse concettualizzazioni delle relazioni attraverso preposizioni neutre in italiano. Un approccio cognitivo” autorstwa prof. dr hab. Katarzyny Kwapisz-Osadnik

Monografia stanowi istotny wkład w badania italianistyczne w Polsce, zwłaszcza w obszarze glottodydaktyki i językoznawstwa kognitywnego. Publikacja poświęcona jest analizie czterech włoskich przyimków: *di, da, a, in*, które charakteryzuje polisemiczność, przez co ich znaczenie kształtuje się w zależności od kontekstu i funkcji relacyjnej.

Oryginalność monografii przejawia się w interdyscyplinarnym podejściu oraz w łączeniu aspektów teoretycznych z praktycznym omówieniem problematyki przyimków w języku włoskim. Autorka bazuje na założeniach językoznawstwa kognitywnego, sięgając po koncepcje R. Langackera oraz J.-P. Desclésa, a także uwzględniając aktualny stan badań nad semantyką przyimków. Jednym z kluczowych aspektów monografii jest szczegółowe omówienie relacji „trajektor-landmark” oraz zastosowanie narzędzi kognitywnych do analizy funkcjonowania przyimków w strukturach składniowych i semantycznych.

Publikacja odznacza się wysokim poziomem merytorycznym, rzetelnym podejściem do tematu oraz przemyślaną strukturą analizy. Autorka wykazuje się świetną znajomością literatury przedmiotu i konsekwentnie buduje swoje argumenty, prezentując wnioski w sposób klarowny i dobrze uargumentowany.

Monografia jest adresowana do szerokiego grona odbiorców: badaczy zajmujących się językoznawstwem kognitywnym i italianistyką, nauczycieli języka włoskiego, studentów oraz wszystkich osób zainteresowanych problematyką funkcjonowania przyimków w języku włoskim. Dzięki połączeniu teorii z analizą praktycznych zastosowań, publikacja może stanowić cenny materiał zarówno dla dydaktyków, jak i dla osób zajmujących się tłumaczeniem i nauczaniem języka włoskiego.

Zdecydowanie rekomenduję monografię prof. dr hab. Katarzyny Kwapisz-Osadnik do nagrody naukowej SIP za lata 2022-23, ponieważ stanowi ona istotne i nowatorskie opracowanie w dziedzinie badań nad semantyką i pragmatyką języka włoskiego. Jest to praca, która z pewnością przyczyni się do rozwoju polskich badań nad językiem włoskim i może stać się ważnym punktem odniesienia dla przyszłych analiz w tej dziedzinie.

Marta Kaliska

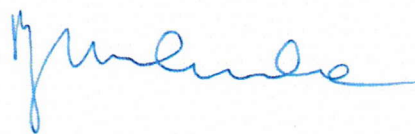
Francesco Petrarca *Secretum meum / Moja tajemnica*, przekład Maria Maślanka-Soro i Anna Maria Wasyl, Wstęp i opracowanie Maria Maślanka-Soro, Kraków, Księgarnia Akademicka, 2022, 390 str.

Recenzja

Edycja łacińskiego dialogu Francesca Petrarcki *Secretum meum* wraz z przekładem na język polski, poprzedzona obszernym, liczącym 90 stron wstępem oraz komentarzem, zasługuje na duże uznanie. Dotychczas dzieło Petrarcki dostępne było w języku polskim tylko we fragmentach, choć od dawna zajmuje należne mu miejsce w instrumentarium badaczy humanizmu. Dlatego z uznaniem należy przyjąć zarówno dwujęzyczne łacińsko-polskie wydanie tekstu, jak wyczerpujące opracowanie, które porusza problematykę biograficzną, genologiczną oraz szczegółowe zagadnienia interpretacyjne. Edycji i przekładowi towarzyszą konstruktywne przypisy, a całość uzupełniają angielskie streszczenie oraz indeks osobowy.

Książka *Secretum meum / moja tajemnica* otwiera się na wiele potencjalnych adresów czytelniczych i może stanowić model dla dalszych badań nad łacińskojęzyczną twórczością humanistów. Ze względu na swą treściwą przedmowę może być także istotnym punktem wyjścia do przemyśleń i kolejnych ciekawych analiz dla literaturoznawców i historyków filozofii. Bez wątplenia mamy do czynienia z wzorcową propozycją komentowanej nowoczesnej edycji dawnego tekstu, który poprzedzony został wyczerpującym wstępem poruszającym w wielu punktach zagadnienia dotychczas w literaturze polskojęzycznej nieobecne.

Secretum meum / moja tajemnica Francesca Petrarcki w opracowaniu Marii Maślanki-Soro i w przekładzie Autorki opracowania oraz Anny Marii Wasyl pozwala wszystkim czytelnikom na zapoznanie się z ważnym dziełem literatury i kultury europejskiej, a dla naukowców jest na polskim rynku wydawniczym podstawowym źródłem do dalszych badań nad tekstem Petrarcki i jego recepcją.

**DOTTORATO
IN
LINGUE, LETTERATURE E CULTURE IN CONTATTO**

Università degli Studi "G. D'Annunzio" Chieti-Pescara
Pindaro, 42 - 65127 Pescara

Redaelli, S. (2023). Psicopatografie. Il racconto della malattia mentale nella narrativa italiana del XXI secolo. Bruxelles, Berlin, Bern, New York, Oxford, Warszawa, Wien: Peter Lang.

The book significantly expands the field of pathographic studies with the examination of narratives of experiences of mental distress and hospitalization or TSO. The field is that of Italian narrative of the extreme contemporary and this choice contributes to the in-depth examination of a trend that is still ongoing in Italian literature, especially from 2010 to the present. The originality of the investigation procedures, which update and adapt those of the medical humanities, is combined with the novelty of readings dedicated to emerging authors such as Mencarelli, Milone, Vinci, Pomella). The author demonstrates a thorough knowledge of interdisciplinary theoretical studies and the specific bibliography on the writers under examination.

The book's greatest merit is that it unearths a largely unexplored terrain by making use of highly effective methodological tools: for example, the distinction between narratives based on disease, sickness and illness, or the adoption of a demythologising perspective, which reveals the conventional trait of the metaphors habitually used to describe the experience of illness, such as that of travel.

The style is sharp and combines precision and clarity. Complex topics are addressed with the intention of making them accessible to a non-specialist audience. On the other hand, the treatment of the works of Italian narrators is conducted with rigour while also pointing out their limitations (especially in the case of Milone's controversial hook). The careful partitioning of chapters and paragraphs is functional to a tight and linear argumentation. The theoretical assumptions set out in the first chapter are discussed and verified through textual analysis in the following chapters: this creates an are of hermeneutic tension that grabs the readers attention and makes it easy for him to proceed.

**DOTTORATO
IN
LINGUE, LETTERATURE E CULTURE IN CONTATTO**

Università degli Studi "G. D'Annunzio" Chieti-Pescara
Pindaro, 42 - 66127 Pescara

The book makes an important contribution to the advancement of interdisciplinary studies on literary representations of mental distress. The author introduces the innovative category of “psicopatografia” by broadening the scope of medical humanities.

Andrea Gialloredo

Prof. associato di Letteratura italiana contemporanea presso l'Università “G. d'Annunzio” di Chieti-Pescara.

Vice-coordinatore del corso di Dottorato in Lingue, Letterature e Culture in Contatto.

Presidente del Comitato Nazionale per le celebrazioni del centenario della nascita di Ottiero Ottieri.

Firmato digitalmente da:
ANDREA GIALLORETO
Data: 24/02/2025 19:11:59